

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1882 ————— Any XXXVII

BARCELONA 22 DE JANER DE 1915

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ————— Atrassats: 20

El nou motllo de fer cultura

El plany d'en Violet

En Gustau Violet, l'escultor rossellonès, ha escrit un article, que és una Marsellesa, contra en *Xenius*. Ja sé, ja sé—li diu—que com un Olímpic afecta passar per damunt de les passions, procurant mantenir-se eclèctic, però sigui el que vulgui el desig d'imparcialitat, darrera de cada paraula seva s'hi trasllueix la germanofilia. I en Violet, amb una prosa càlida i precisa, segueix cridant en les aures d'en *Xenius* un ¡visca la França!, exigint-li les raons de la seva deserció.

Jo sé que darrera del dolor d'en Violet per la fallida d'en *Xenius*, hi hà la tristesa per el mancament de Catalunya a l'amor de la França i a la fè llatina. Més, més encara, a la germandat catalana. Fa cosa de dos mesos, parlava jo amb en Violet en un cafè de Perpignan. Eren els dies d'Ipres. Suboficial de la reserva, esperava marxar en una hora qualsevol cap al front i, no obstant, no era la seva pena per el temor de perdre una vida d'art i de confort, no eren les seves paraules de revolta contra la fatalitat que posava la mort en el seu camí, sinó que amb una veu baixa i endolorida que contrastava amb el seu còs poderós, fet més arrogant per l'uniforme, desgranava el seu sentiment per l'indiferència i l'enemiga de Catalunya:

—En *Xenius*, la més alta gerarquia intel·lectual de Catalunya, germanòfil; en Cambó, el definidor del regionalisme, escarnint la passió i l'agonia de Bèlgica; per les Rambles, els carlins cridant ¡visca Alemanya! sense que ningú els hi tapi la boca, i tots els altres callats i porucs, indiferents o enemics. Perque erem pocs al Rosselló els catalanistes i ara ¿què farem, què direm quan Catalunya no'ns ofereix en els dies més engunioses del nostre viure, ni una fraternitat, ni un auxili, ni una condolença? Com creixen els Pirineus en aquests moments!...

Jo nó tinguí ni un mot de defensa per a Catalunya. En Violet tenia raó. Aquells catalanistes que no posseïen prou plomes per a redactar missives an en Kruger, els grecs i els finlandesos, ara callaven davant de Serbia en perill d'esclavatge, de Bèlgica en martiri, i de l'odi envers París de les casernes germàniques. I callaven aquells que feien de la «coupo santo» amb els provenzals, el càlzer de la gloriosa sang de la vella patria catalanesca. I ja no hi havia cap republicà de Catalunya que, com el Xic de les Barraquetes en 1870, oferís a França les seves armes, reproduint la frase heroica d'aquell capità popular: «Tot el que deixi aixafar a la França és un infame». I els que sense la França no haurien ànima, no sabien més que llençar sospirs al pas dels alemanys per la França. Catalunya, després d'haver fracassat davant d'Espanya, fracassava davant de la França, que era el món. ¿A qui

apel·lar d'aquí endavant per a el nostre dret? ¿Quin moment trobar més propici per a aquella incorporació a Europa tant predicada? ¿Ni quina hora esdevindrà més justa per a aprofitar com a Maquiavels la força que creiem tenir? Hem sigut traidors amb la França i amb nosaltres mateixos.

Erem dos homes: de Castella l'un, de França l'altre, que sentíem el fanatisme de Catalunya. Més que'l camí de París, pot-ser estimava ell el camí de Barcelona, desde el seu recó català de Prades; jo ja feia anys que havia girat l'espatlla a Madrid, demanant un lloc en les avui mortes exaltacions catalanes. Aquests dos homes, tingueren un mateix respons per a la seva antiga fè:

—Jo ja no creuré més en Catalunya.

* * *

Amic Violet: L'Ors ha negat la França, però ha estat victimari de sí mateix. Quan escoltà els crits de: barbres! barbres! llençats contra els alemanys, cregué que l'ideal «Europa» se desfeia, i intentà l'exercici d'una reacció. Arribà fins a cercar exculpacions a l'abominació de Reims i a l'afirmació funambulesca de que'l vell esperit francès se reintegrava a França escortat per la guardia prussiana. En la soledat del seu estudi escoltava un diàleg amb nosaltres, els seus amics, francòfils, i ell, un fervorós de la França, hostigat per les reconvençions que s'imaginava, se burxava l'ànima amb la seva dialèctica. Un masoquista espiritual...

Per la dignitat del nostre pensament es fa necessari—prega vostè an en *Xenius*—que'ns expliqui clarament les raons de la seva germanofilia; aqueixes raons que vostè se deu també a sí mateix. Heu's-aquí les meves raons—respondrà en *Xenius*. I tornarà a oferir-vos les lletres a Tina. Una tarde, emperò, conversant amb aquest home admirable, me preguntà:

—Quina victòria preferiríeu, la de Alemanya o la de Rússia?

Jo vaig callar un moment.

—Dubteu? Ja és molt.

—Dubto, perque encara Rússia no s'ha produït.

—L'Alemanya, sí, i sabem que'l fruit és dolent.

Després escrigué: «L'esperit del món ve en dirigible». Molt possible. Però l'esperit que ve en dirigible és un bò o un mal esperit? Heu's-aquí el dubte, heu's-aquí lo que en *Xenius* deu dir. Perque per a salvar, abans que en *Xenius*, l'unitat moral d'Europa, els demòcrates objectaren: «Hi han dues Alemanyes». I ell aleshores, respongué: «No, no existeix més que una Alemanya». I el seu fruit sabem que és dolent...

MARIUS AGUILAR

Lletra d'un quisso

Muley-Hafid ha rebut una carta que diu aixís:

Guau! Guau! Guau! (això vol dir: *Muy señor mio*)
Als grans i als petits de Barcelona els pot haver fet molta gracia, això de l'elefant que regala vostè, però a nosaltres, als quissos, ens n'ha fet poquíssima, perquè veiem que seguim perteneixent a la classe desheredada. I això ens molesta.

Vostè creu, senyor Sultàn, que un cà és menys que un elefant?

Els infants, els infants...

Els infants sempre faràn riure als grans.

Què és un elefant? Una bestia maleïda. Bestia amb qua que no és qua. Bestia amb uns ulls que no veuen, que no són tals ulls sinó forats fets amb un punxó, bestia amb aquell nas ridícol que fa servir de mans perquè les propies no les pot alçar de terra.

A més, un elefant no és una bestia d'aquí, deixi'ls estar en sa terra i protegeixi'ns a nosaltres. Creu que fariem poca patxoca, poca brometa i pocs gocets petits, ficats dintre una gabià del Parc? A més tenim la ventatja de que'ns podrien deixar sortir quan convingués amb tota la seguretat de que sabríem tornar.

Rumí-s'ho, senyor Sultàn, és una idea. Ara li llepo les mans.

SULTÀN

No hi posem ni hi treiem res.

Coses de boig

Anava distret a la plataforma d'un tramvia. Anava per pagar el bitllet, i el conductor em va dir: Ja està pagat.

Vaig mirar a l'entorn per veure qui havia pagat per mi, i un jove em va dir:

—Que no'm coneixes?

Me'l vaig mirar indecís, i em va dir:

—Fulano, home. No et recordes de mi?

—Sí, home. Ara et regonec!

—No et recordes, va dir-me, quan a Tarragona anavem a fer excursions? No't recordes d'un conte que vaig llegir-te? I d'uns versos, que vas dir que estaven molt be?

—Sí, home, ja ho crec. Ja deu fer deu anys. Però com que no t'havia vist mai més, la veritat...

—Es clar. Es comprèn.—Va dir ell,—i varem baixar del tramvia i varem seguir caminant.

—I què fas ara?—li vaig preguntar.

—Soc boig.

—Com dius?

—Que soc boig.

—Bé, home. Tots en som un xic, qui més qui menys.

—No, però jo soc boig. Soc boig positiu, autèntic. Oficial. Joestic en un manicomi, i de tant en tant em deixen sortir:

—I tornes a entrar?

—Naturalment. Com que sé que soc boig, hi torno a en-

trar. Què faria aquí fóra? Allí pago, i em cuiden molt bé; em cuiden per lo que soc. I el director m'estima molt.

—I com ho sabs que ets boig?

—Ho sé del cert. El director em va convèncer de que ho era.

—Bé, però... t'ho va dir? I tu t'ho pensaves? I t'ho va fer creure? I n'estàs segur?

—Tot això ha sigut de mica en mica. Conta que fa cinc o sis anys vivia amb les meves germanes i amb un cunyat, que ja coneixies, sinó que ara tu no te'n recordes. Jo duia una vida normal, escrivia un xic, feia excursions i no feia mal a ningú. Lo que patia, sí, era un xic de neuralgies. Com que podia gastar, perquè els pares, al cel sien, m'havien deixat una bona renda, havia vist als metges millors, però no me les havien pogut curar. A la fi, un dia, el meu cunyat em va dir que no m'amoïnés, que'l mal que tenia el tenia al cap, que havia tingut les seves consultes, i que no més hi havia una solució: la de tancar-me en una clínica; i un dia em varen enganyar i em varen portar a un manicomi.

—Sense més ni més?—li vaig contestar jo.

—Sense més ni més, no. Es llarg de contar; però el cas és que varen tancar-m'hi.

—Si que és curiós.

—Diuen que té tan bona veu aquesta dona..

—Més bona la tinc jo, que'm senten desde Madrid.

—Lo curios va ésser que jo no podia convence'm de cap manera que fos boig.

—Cap se'n convenç.

—Això és lo que jo em deia. Si ho ets o no ho ets, no ho sabràs mai. Aquí parles amb gent rematada, i cap de ells es pensa tenir res. Els més ximpls es pensen ésser savis, els més pobres, es pensen ésser reis i els més curts es pensen ésser profetes. Si aquí comences a esbalotar, acabaràn per lligar-te. Val més anar de dret an el metge i decidir-ho d'una vegada.

—I què vas fer?

—Vaig cridar al metge i li vaig dir: Senyor director, havem de parlar. Havem de tenir una conferencia, però amb una no més en tindrem prou.

—Digues,—em va dir.

—Anem de dret! Jo soc boig o no?

—No!

—Això no'm convenç. Si no en fós, no seria aquí dintre, i si en fós no'm pensaria ésser-ho. Vostè em diu que no, com an els altres per rutina i per obligació, però vostè no m'obre les portes.

—No te les obro pel reglament.

—El reglament vostè l'arreglaria i vostè és l'amo del reglament. Li torno a preguntar si jo soc boig. Digui-ho amb tota consciencia.

—Allavores el metge va mirar-me i em va dir: I si et digués que ho ets?

—Si m'ho digués vostè, m'ho creuria.

—No et crec.

—Li juro.

—Doncs, sí. Et dic que ho ets!

—De quina mena?

—Ja no't puc dir tant. Tu ets més aviat un contra-boig. Ets dels que saben fer-se'n càrrec! Dels que tenen la raó de comprendre que no tenen raó.

—Però boig veritat?

—Això. Jo t'ho asseguro! Me pots creure com a metge, com a amic i com a director.

—Naturalment, al sentir això i al creure'm ja boig, perquè m'ho vaig creure i segueixo creient-m'ho, li vaig dir: Ara anem a pams i respongui'm. Jo puc fer bé an algu an el meu estat?

—Segons quins dies.

—I aquests dies no podria sortir a esbargir-me?

—Si haguessis de tornar, no hi ha dubte.

—M'ho vol deixar provar que tornaré?

—Com?

—Sortint. No hi hà cap més prova. Jo li juro que tornaré a l'hora justa que vostè m'ho mani. Sabré que soc boig i em vigilaré. Avisaré als amics que tinguin cuidado, ningú es donarà per enganyat, i aquí em tindrà a les hores de crisi, d'una crisi, que com soc boig, no dec tenir prou cap per preveure-la... I des de allavores, de tant en tant surto a passeig;

m'en vaig a fer el boig d'un modo prudent i pacífic i no faig mal a ningú, menjo bé i estic més content que quan no ho era.

Al cap d'un quant temps, com li havia promés el vaig anar a veure an el manicomi.

El vareig trobar an el jardí prenent l'ombra sota d'una acacia, gronxant-se i llegint una novela.

Em va ensenyar tot el manicomi, em va alabar el seu funcionament, em va presentar molts amics seus, que l'un era el Pare Etern, l'altre en Gambetta, i l'altre el general Prim, i em va convidar a pendre café.

—I de salut com anem?—li vaig preguntar.

—Ja ho pots veure. Tant boig com sempre. Estic molt bé.

—I en tens per molt d'estar aquí dintre?

—No ho sé. No m'en preocupo, i el director tampoc, anem a l'una. Un dia li vaig preguntar: Que va llarg això, senyor director?

—Que portes pressa?—va contestar-me.

—Jo, no!

—Doncs, si no et ve d'aquí i ja que't paguen la pensió i et deixo sortir de tant en tant, i menges bé i estàs content, qui et fa moure? I mira, aquí em tens. Sé que soc boig, que ja és prou sapiguer, i com que no faig mal a ningú, ningú m'en fa a mi, i estic en paus. Lo trist seria d'estar tancat com la major part dels companys i creure't que't fan una injusticia, però sapiguent que no, que ho ets, que en vinguin de guerres europees!

—I no et fa pena?

—El què? L'ésser boig?

—El sapiguer que ho ets.

—I per què? Lo mateix que si un és moreno o ros, o curt de cames, o curt de braços. Un ha nascut com ha nascut. El ésser ximple em sabria greu.

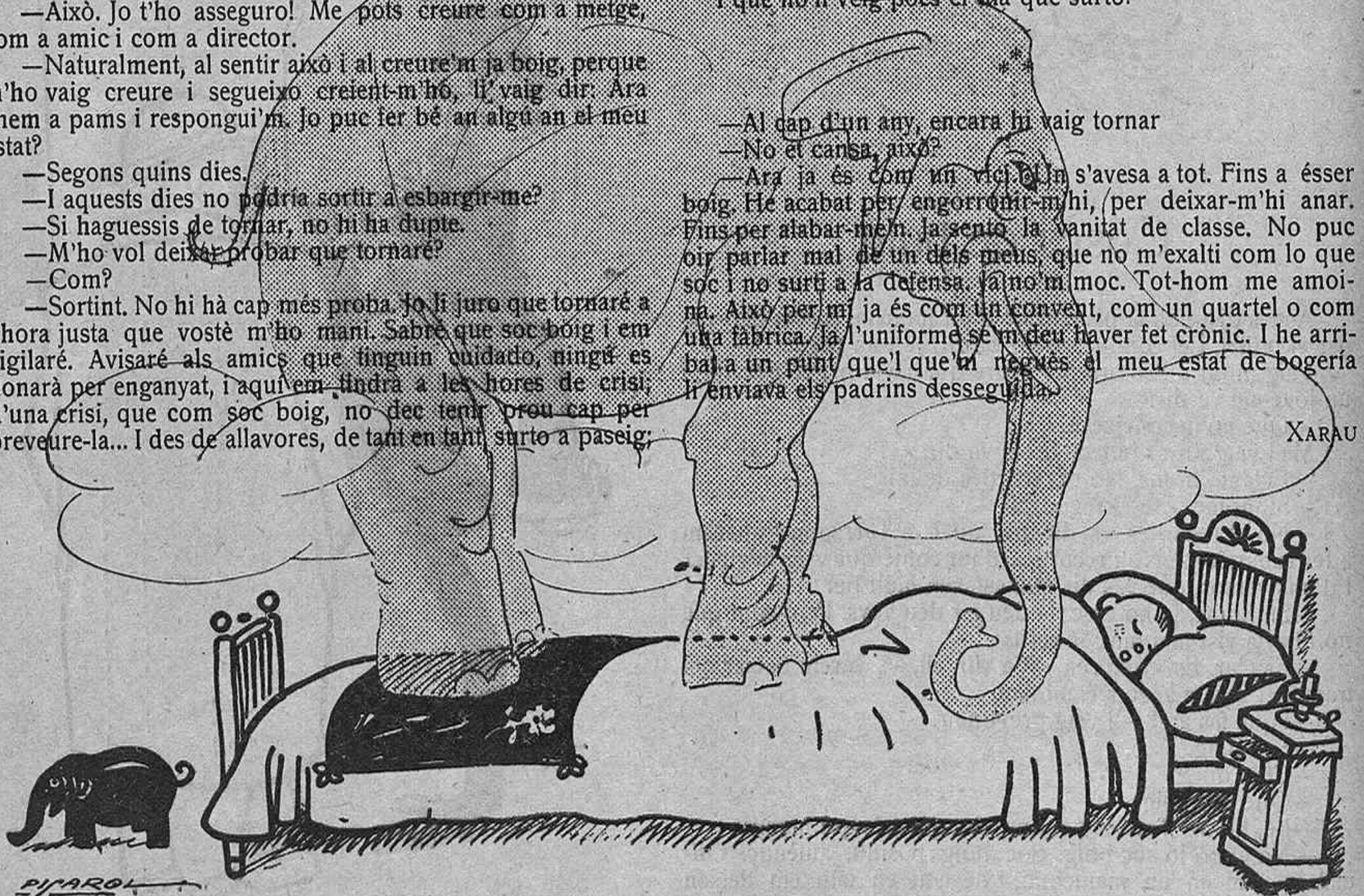
I que no'n veig pots el dia que surto!

—Al cap d'un any, encara hi vaig tornar

—No et cansa, això?

—Ara ja és com un vicel. M'avesa a tot. Fins a ésser boig. He acabat per engorronir-m'hi, (per deixar-m'hi anar. Fins per alabar-me'n. Ja sentia la vanitat de classe. No puc oir parlar mal de un dels meus, que no m'exalti com lo que soc i no surti a la defensa. Ja no m'moc. Tot-hom me amoina. Això per mi ja és com un convent, com un quartel o com una fàbrica. Ja l'uniforme se'm deu haver fet crònic. I he arribat a un punt que'l que'm negués el meu estat de bogeria li enviava els padrins desseguida.

XARAU

—Et trobo tota estranya... Què tens? Què't passa?
—Ai, amiga meva!... Em passa lo que li passa a Itàlia
estic a punt de deixar-m'hi caure.

Un governador de broma

Al senyor governador civil la puja del pa el preocupa d'un modo enorme.

Això de que, sobtadament, s'hagi encarit de cinc cèntims el kilo—y lo que te rondaré, morena!, poden afegir els forners,—el té verament capficat.

L'altre vespre ho deia als periodistes:

—«No se comprende que existiendo en Barcelona más de 10,000 toneladas de trigo para la venta, subsista el alza de las harinas.»

I, buscant als culpables d'aquesta puja que *no se comprende*, afegia molt serio:

—«Este fenómeno sólo se explica como resultado de una confabulación por parte de los acaparadores.»

I aquí el senyor Andrade va parar-se. El conflicte serà tot lo deplorable que's vulgui, però, en la seva opinió mentres el Govern no introdueixi en els aranzels tals o quals reformes, ell no hi pot fer res, i, tot i veient la puja del pa, ha de reduir-se a lamentar-la.

Ara vegil... ¿De manera que'l senyor Andrade, governador civil d'una provincia tant important com la de Barcelona, viu tan atrassat de notícies que, després de haver manifestat que la puja del pa sols s'explica *como*

resultado de una confabulación, confessa que no sab què fer?...

Ja l'hi direm nosaltres.

¿Coneix el senyor governador un llibre que porta el títol de *Código Penal*?

Doncs, tingui la bondat d'agafar-lo, i en l'article 557 hi trobarà unes ratlles que diuen així:

«Los que esparciendo falsos rumores, o usando de cualquier otro artificio, consiguieren alterar los precios naturales que resultarían de la libre contratación de las mercancías... serán castigados con las penas de arresto mayor y multa de 500 a 5,000 pesetas.»

I, acabant-ho d'arrodonir, a continuació hi veurà l'article 558, que rebla el clau en aquesta forma.

«Cuando el fraude expresado en el artículo anterior recayere sobre cosas alimenticias u otros objetos de primera necesidad, la pena se impondrá en su grado máximo.»

Eh?... Ja veu el senyor governador com, si ell vol, sense necessitat d'esperar l'adveniment de noves lleis i valent-se no més de les que ja existeixen, té el camí ben expedit. Obrint el *Código* i aplicant-lo als culpables pels articles 557 i 558, està tot arreglat.

Però... però... ho farà?

Tocant a aquest punt, tenim els nostres dubtes. Recordem massa bé lo que sobre el modo de procedir de don Rafael va explicar-nos una vegada *El Diluvio*, que és

un periòdic que'el coneix a fons i que tant sincerament sembla estimar-lo, que fins s'entristeix i passa ratos de amargura quan algú té l'atreviment d'aixecar-li un fals testimoni.

«La característica de nuestro gobernador—deia un dia el referit diari, parlant del senyor Andrade,—es el *cobismo*.

»Se le va con una queja y el gobernador cuenta un *chascarrillo*, da la razón al quejoso, finge indignarse después contra el acusado y, por último, promete, con voz ahuecada, que hará justicia.

»Pero en cuanto ha salido de su despacho el visitante, el gobernador hace una mueca significativa y no vuelve a acordarse más de aquello.

»Esto lo ha hecho y lo hace el señor Andrade con los estudiantes, con los obreros, con los patronos y con todos cuantos acuden a su despacho. A todos les ofrece complacerles, a todos les da la razón y a ninguno satisface.»

Davant d'aquest retratet que, éssent fet per un «pintor» intel·ligent i amic de debò, hem de suposar que és fidel i exacte, ¡vagin vostès a saber si tot això que'l senyor governador va dir l'altre vespre sobre l'«incomprensible» encariment del pa, les existències de blat i les punibles maniobres dels acaparadors no és també *cobismo*!...

MATÍAS BONAFÉ

Els infants a Muley Haffid

L'homenatge de les criatures al ex-soldà Muley-Haffid va resultar una festa pintoresca. El rei moro estava d'allò més entenedrit davant d'aquella immensa legió d'infants que l'aplaudien i aclamaven de bona fè, per la *miseria* de regalar un elefant a Barcelona. Ell sab que una bestiaça d'aquestes no val més que dos o tres mil pessetas, i, naturalment, s'estranya del homenatge.

Realment, a no ésser per aqueixa sinceritat infantívola, sempre adorable, la solemnitat pot-ser hauria tingut el seu punt de ridícol, i S. M. pot-ser hauria fet una mica el paper de Carnestoltes. Però ells, els ignoscents angellets, amb la seva bona fè varen fer-la magestuosa.

Molt més ells que la colla dels *Canuto*, els ridícols «Tres Toms», rendint banderes davant de la balconada del «Orient».

—Visca el moro!... Visca Muley!...—cridaven els tendres barcelonins. I ell, el Rei, ple de magestat i habillat amb rica indumentaria, saludava somrient a laminúscola multitut.

Mil, dos mil, no sabem quants mils paraigües s'obriren en honor seu, a la Rambla del Mig.

I el rei reial!...

I els ciutadans alçaven mocadors i bramulaven entusiasmat «Visca el moro magnànim!» Dessota dels plàtans, les dones, amb les llàgrimes d'agraïment als ulls, alçaven els bordegaços per a que contemplessin a pleret al gran moro i al general, i al alcalde, i al governador que li feien companyia. No més hi mancava el senyor Bisbe.

—No deu haver vingut—deien—perque aquest senyor Muley té unes altres creencies.

—Ai, ai!... Bé va anar a la processó de les rogatives...

—Bé, però encara no s'ha convertit del tot.

—Avui s'acabarà de convertir, davant de tants angellets!

Una comissió de nois va pujar a la cambra del ex monarca. Aquest va treure'ls al balcó, els aixecà en alt amb sos braços bruns i fornits i els feu un petó a cada un. Els nins li tornaren la besada.

—Té gust de pa moreno!—va exclamar el més petit.

Aleshores l'homenatge popular va arribar al comble. Quin entusiasme!... Quins crits!...

Dues velles, a la cantonada del carrer de l'Unió, plo-raven d'emoció:

—Senyor Déu meu!... Però per què li fan tanta cosa, an aquest home?

—Per què?... Perque'ls ha regalat un «Avi».

—Ai bona nina!... I per un elefant tant soroll!... quin mèrit té això?

—Molt mèrit té... ¿Que no ho sabeu que'ls elefants s'acaben?...

Un cotxer de *La Catalana*, fent petar la tralla:

—Hala, badocs!... No's pot dir blat que no sigui al sac. Veiam si us donarà un mico, en comptes d'un elefant.

Finalment, les criatures canten unes corrandes de la terra al homenatjat, i entre més visques i més aplaudiments s'acaba la festa.

I el rei vinga riure!

I al sortir un dels nens que havien pujat a veure i a parlar amb Muley Haffid, un senyor s'hi apropa i li pregunta!

—Escolta, menut... ¿què li has dit tu al rei moro?

—Jo?...—fa el xicot.—Doncs li he dit que, ja que és tan generós, que'ns regala l'elefant, també es podria *allargar* una mica més i regalar-nos uns quants llonguets per a donar-li.

PUM

Del Jardí dels humoristes

LA VISITA

Un metge entra a casa d'un sabater.

—Bon dia.

—I bona hora.

—Aquí li porto unes botines que'm sembla que necessiten un adob.

—Veiam...

El metge desfà el paquet que du sota l'aixella. Talla el cordill, desembolica *La Vanguardia* i ensenya al mestre sabater un parell de botes usades.

El sabater es posa les ulleres, gira el calçat d'un cantó i d'un altre, l'examina detingudament i acaba per exclamar:

—Si vol que li sigui franc, doctor, no hi veig res a fer, encara, en aquestes sabates.

—Vol dir que no és precís posar-hi mitges soles?

—Cal.. Són capaces de resistir encara una llarga temporada.

—Però aquests talons... ¿vol dir que no s'haurien de restaurar?

—No val la pena. Si estan molt bé, aquests talons!

—Si ho creu aixís...

—I tal, home!.. No s'amoini per aquest calçat, que no necessita cap *remiendo*.

—Serà una altra vegada, doncs... Passi-ho bé.

—Què vol dir «passi-ho bé»?.. No, no... Dispensi; doctor; vostè em deu tres pessetes.

—Tres pessetes?.. I ara!.. que está de broma!

—Tres pessetes.

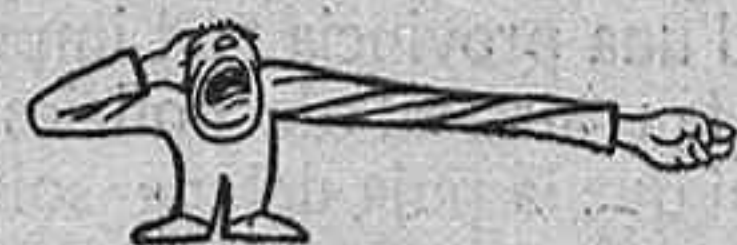
—Però, si vostè mateix confessa que no s'hi ha de fer cap adob a les botines...

—Ja ho sé.

—I doncs?

—Recordi, doctor, que l'altre dia va venir la meva dona a visitar-lo, i vostè va fer-li pagar un duro... per dir-li «que no tenia res», «que el seu mal eren manies»... Doncs jo li dic que'l volguer posar mitges-soles i talons aquestes botes «són manies.» Au, au!.. vinguen les tres pessetes.

NOEL

A CAN PARÉS

Tipus barcelonins que assistiren al vernissage Rusiñol-Casas-Clarasó

EXPOSICIÓ RUSIÑOL, CASAS, CLARASÓ

En les cèlebres gal·leries que'l marxant don Joan B. Parés té instal·lades en el boulevard Petritxol, els reputats artistes amb quin nom s'honora el començament de aquestes ratlles han celebrat les seves bodes de plata amb la distingida i aristocràtica concurrència que cada diumenge visita les anomenadss gal·leries i després compra un tortell o un prussià o una lliura de pasta maionesa en qualsevol de les pastisseries mallorquines que viuen i triomfen al carrer citat.

Nosaltres, que a voltes ens hem atrevit a penetrar en aquell sagrat lloc, exercint com aquell qui diu de crític, o sigui amb mala intenció i cercant en les obres exposades més que les belleses els defectes, avui pleguem el ram respecte això.

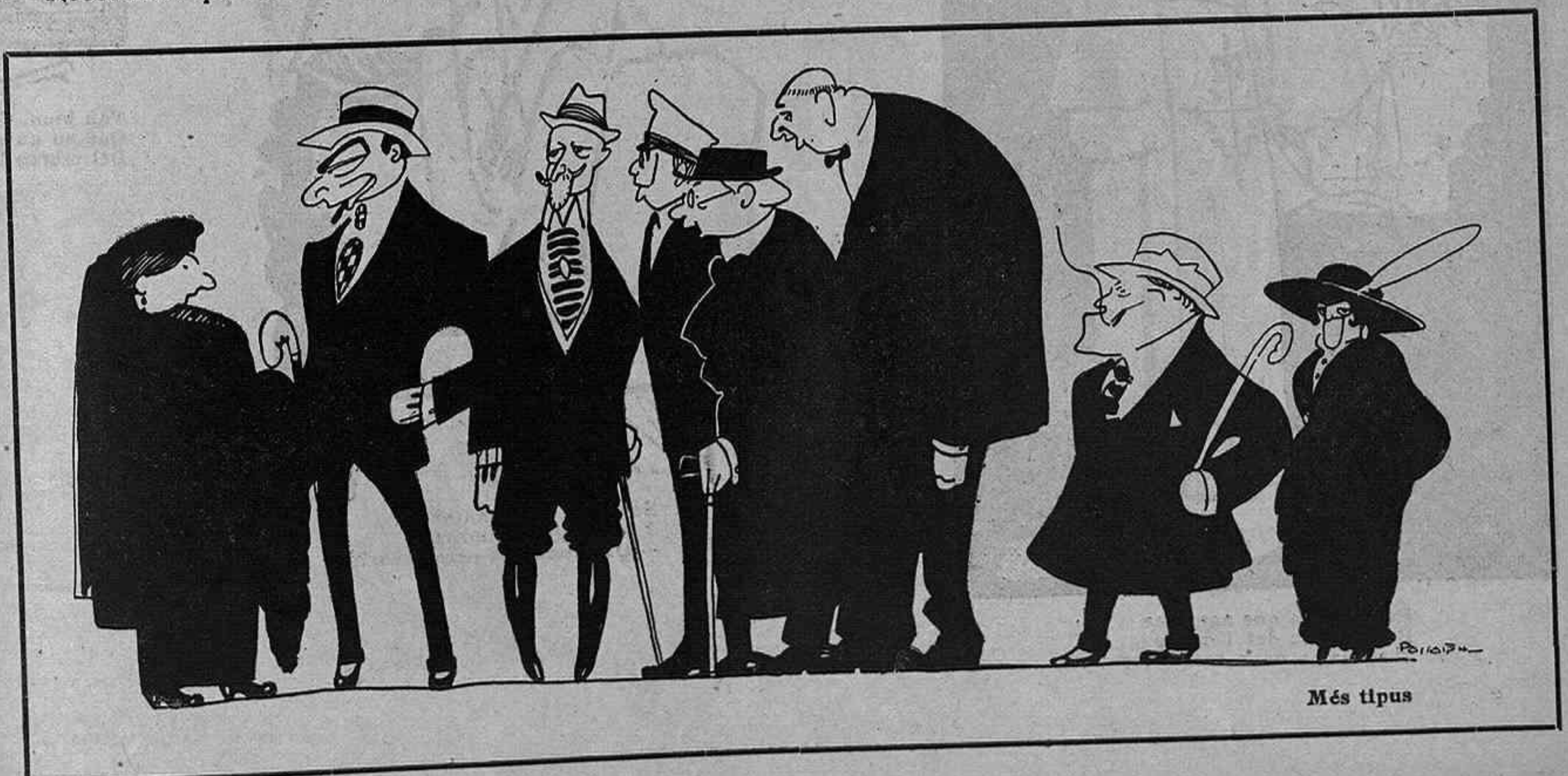
Recordem qui són els expositors, els seus esforços,

sabem lo que representa per a la cultura d'un poble un Cau Ferrat, pensem en la col·lecció de retrats de'n Ramon Casas, que seran un document interessantíssim quan del moviment artístic i intel·lectual de Catalunya se parli en els temps a venir. En Clarasó també ha treballat intensament a dintre el seu taller.

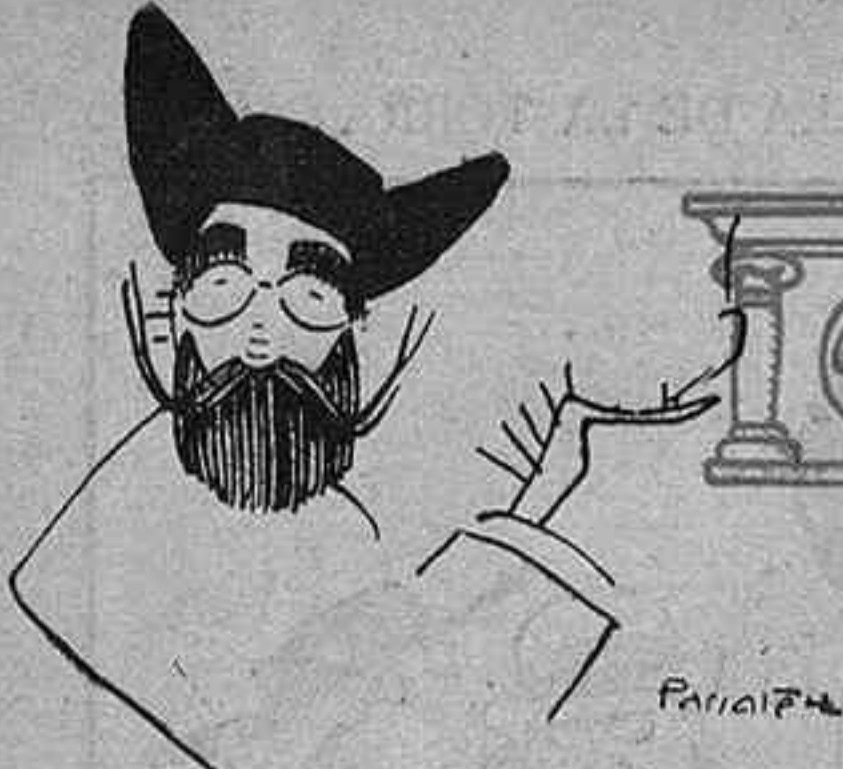
Perquè, doncs, parlar-ne d'aquestes obres, moltes de elles ja conegudes, abans l'exposició? Si això no ho és cap d'exposició, si això és una festa.

Ah! No, no. Ni una lloança ni una crítica a l'obra, malgrat la ploma se'ns vagi envers aquella Barrientos, de'n Casas, aquell pati de can López, de'n Rusiñol, aquella figureta de'n Clarasó.

No, no, no. Que per molts anys; fins a'un altra. Salut.
R.

Més tipus

BODES DE PLATA

SALÓ PARÉS

El patio de casa Lopas
dónde el autor comió sopas

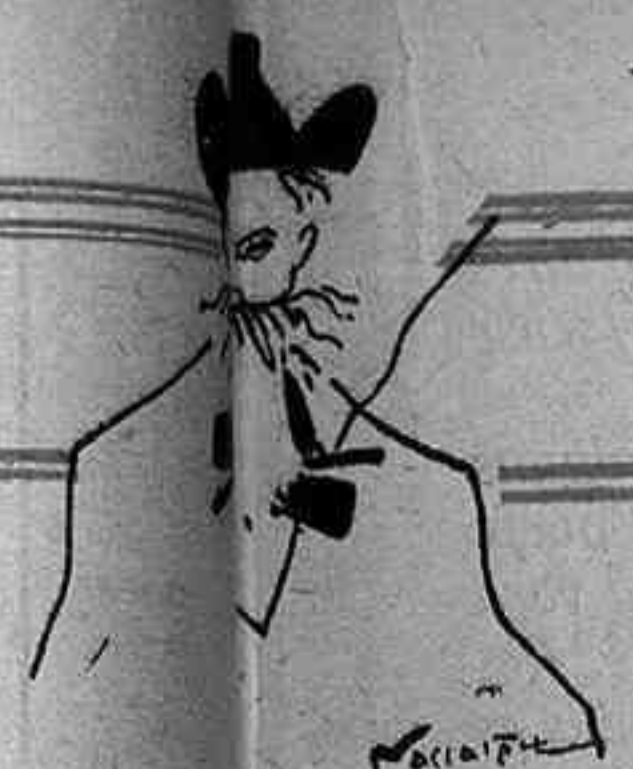
No hay cuidado que dé a luz
Pues le defiende le cruz

Esta monja que aquí ves
Es la novia del Tenorio
Y se llama doña Inés

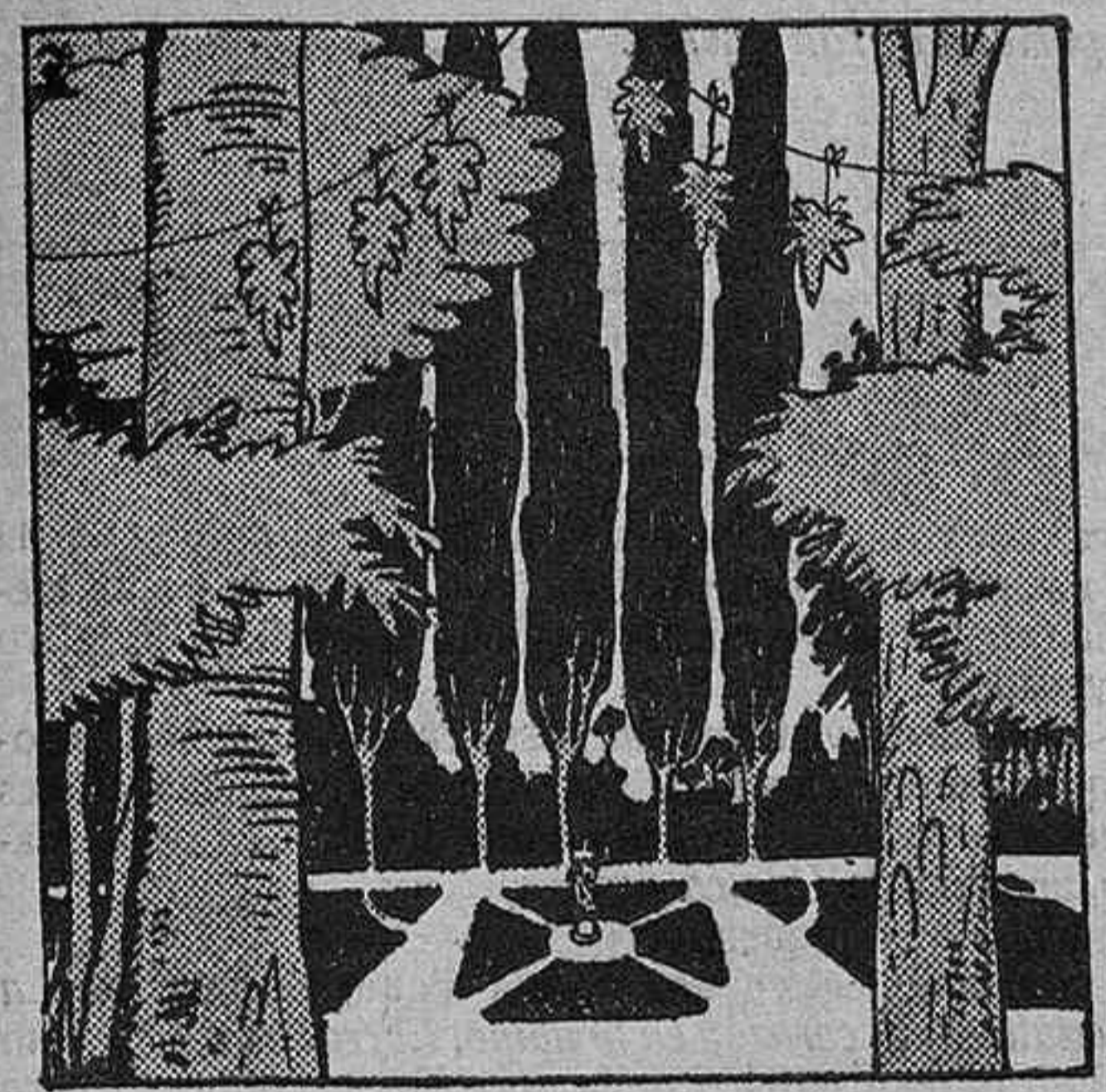

Se acaba de levantar
Y se pregunta llorosa:
-¿Qué haremos para dinar?

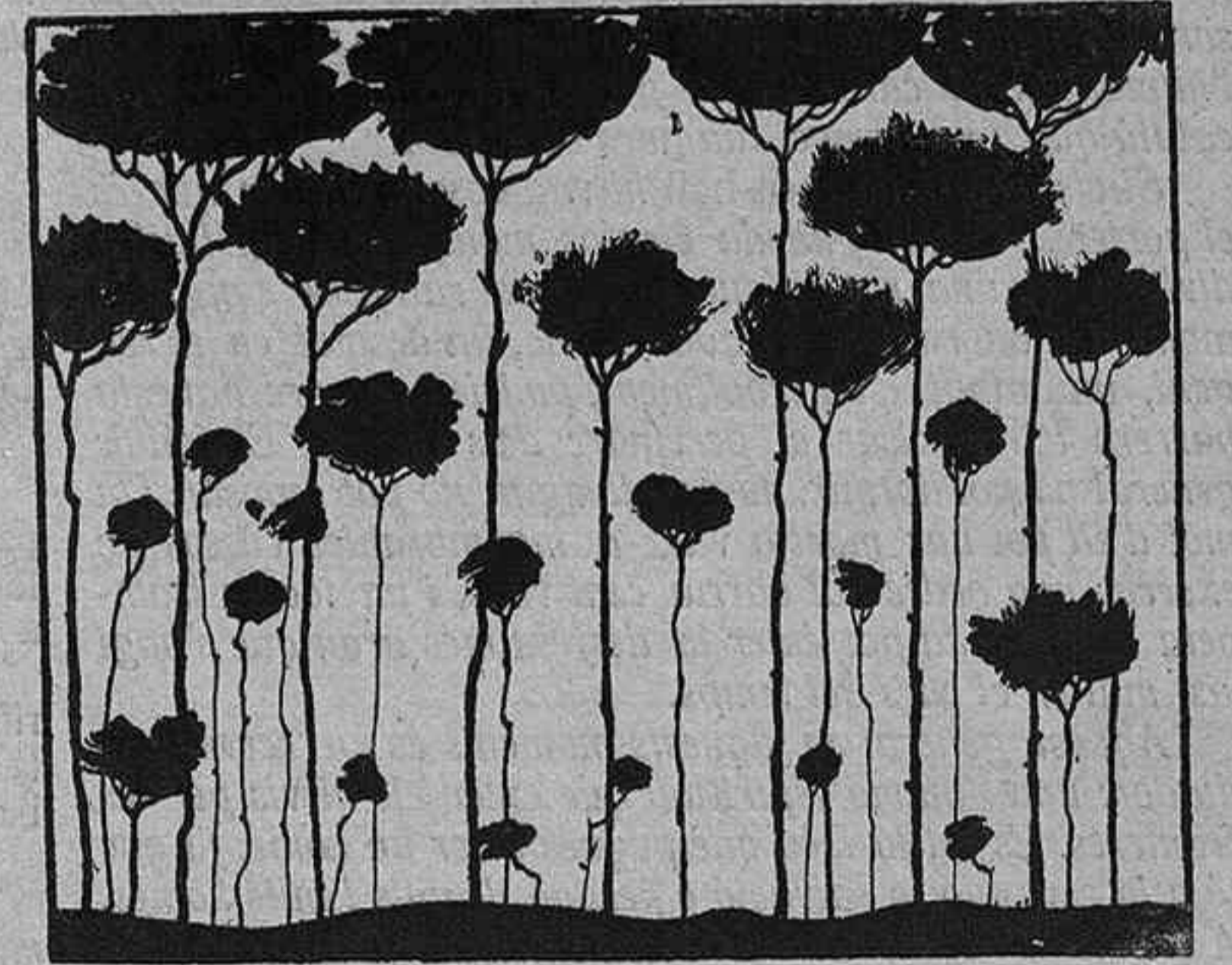

D' EN R. C. C. A

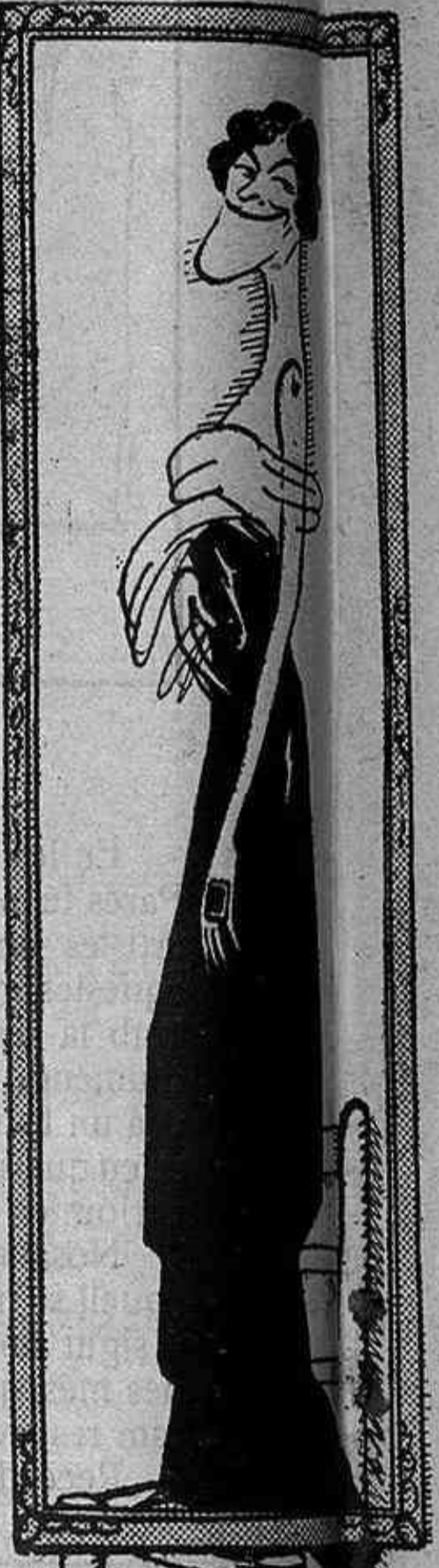
QUADROS I ESCULPTURES

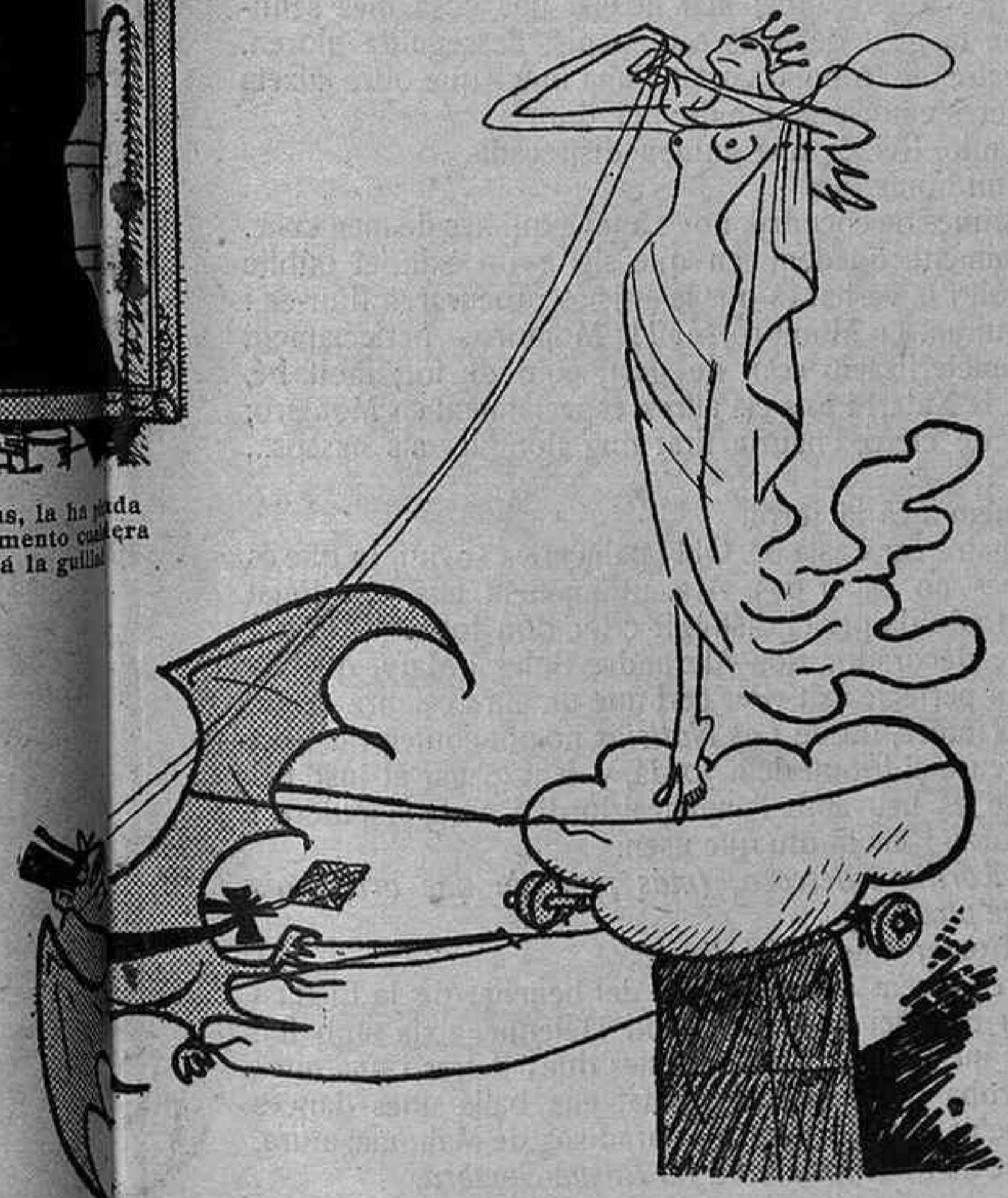
Los árboles van creciendo,
La estatua disminuyendo

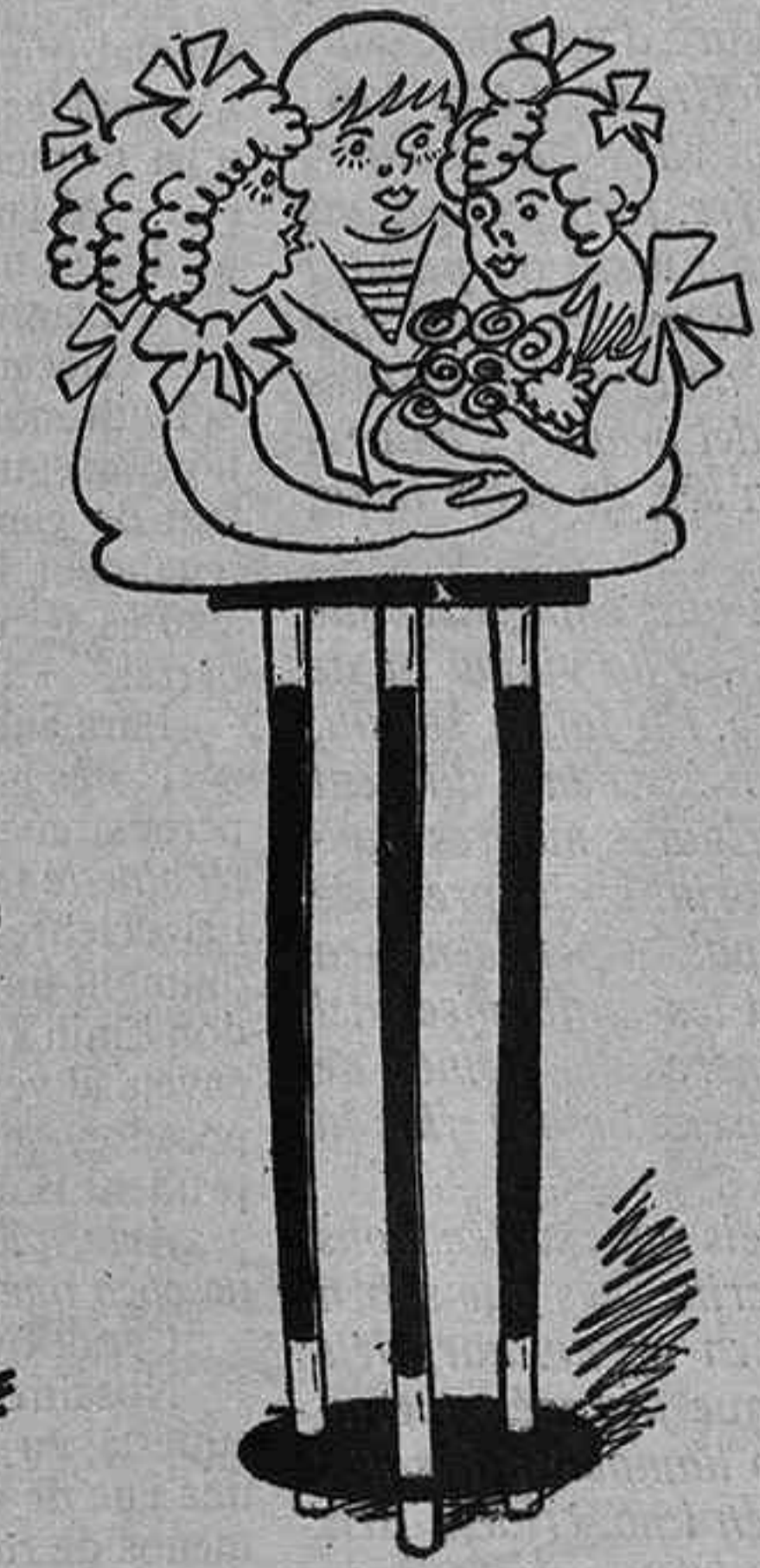
Si te llegas a Llinás,
con admiración y encanto
estos árboles verás

Tan bien, Casas, la ha gada
Que en un momento casera
Del marco hará la gullia

Burcka! Ha resucitado
Los ediles la han salvado

Desde que el Sol es el Sol
No ha visto mejor pastel
La calle de Petritxol

Un modelo patentado
De figurin recortado.

GLOSARI

ESPURNES DE LA GUERRA

Pocs homes deu recordar l'història que hagin tingut més gran responsabilitat, que la que té en aquesta gran guerra el general Joffre.

Pot-ser mai un sol home havia tingut a la seva mà, la sort del món, el destí de la civilització, el pervindre de l'humanitat, el canvi de la geografia, com aquest gran català que, fins fa poc, tan pocs coneixien.

Si els termes de foot-ball hi valgüessin, diríem que és el porter,... el que guarda els dos mons que avui lluiten dividits per una ratlla, que ja és una ratlla de sang. Un moment d'adormir-se d'aquest home, un desmai en el seu geni, un minut d'enterboliment, podrien rompre aquesta barrera i trasbalsar el pervindre dels homes. El famós general no pot dormir, no pot divagar, no pot reposar. Un mot d'ell pot dar mort o vida a innumbrables còssos de exèrcit; una ordre pot barrar cent viles, i un toc de trompeta desafinada pot ésser la desfeta més gran que s'hagi vist mai en el curs del temps.

Aquest general en aquests moments és un cervell radiador; una dinamo espiritual que extén els nirvis per les fronteres. Es tot lo Déu que pogués ésser un home, ja que té a la seva mà la salvació o perduda de mils i mils homes. A Alemanya i a l'Àustria-Hongria, la responsabilitat, la impulsó, està dividida i fraccionada, mentres que la dels aliats, és tota d'ell. Apagat ell, semblaria que la meitat de les forces del nostre planeta s'havien quedat sense brújula.

I aquest gran home no té la plàstica que han tingut tants grans hèroes del món. No té la magestat d'un Ram-sés, ni ls muscles d'un Alexandre, ni l'aire d'un Juli César, ni l'ample front d'un Napoleó. En Joffre no porta casc, ni cuiraca, ni armadura, ni plomalls, ni va en cavall blanc, ni va voltat de banderes roges. En Joffre, fóra tres galons que porta brodats a la gorra, va cuasi vestit de paisà, i treballa a les oficines, i no es distingeix per res. És el tipu d'home senzill; d'home, home; d'home natural. Els artistes per a estilitzar-lo no's podran valdre del bronzo, s'hauran de valdre de la terra, de la terra en sèc, de noble terra; de la terra de França.

Hi ha hagut un escriptor castellà que, sapiguent que el general Joffre era d'origen espanyol, li ha vingut bé de comparar-lo amb una figura del Greco. En Joffre senzill, en Joffre civil, en Joffre natural, no pot ésser més diferent que els retratats per Theotocópuli; figures magres i ascètiques com còssos que han anat morint en la presó de una armadura. Si l'escriptor hagués passat per la nostra terra catalana, aquí hi hauria trobat les semblances del general. Hauria trobat enginyers, comerciants, homes de negoci que tenen el mateix aire; la senzillesa i fins la constància i la mateixa modestia.

El general Joffre és un català dels que surten bons catalans. És dels que fan feina sense crits; dels que saben lo que és un escriptor; dels que saben organitzar; dels que coneixen lo que és l'estalvi; dels que fan més que no enraonen; dels que no'ls hi agrada lo llampant; dels que fugen del soroll; dels que pensen, obren i no criden; dels que estimen la seva terra i dels que surten a defensar-la sense plomalls i sense banderes.

Jo m'imagino al general Joffre, així que s'hagi acabat

la guerra, com un obrer tornant del treball. Res d'aïres triomfals, ni llores; pel camí que porta al seu poble, sense trompetes ni tabals, se'n entornarà a Rivesaltes.

Allà, ja vell, en un cafè, amb uns quants amics, alguns d'ells invàlids, el capità de gendarmes, l'alcalde, el quefe d'estació, el notari i l'apotecari, mig dormiran a la vora del foc. El general Joffre anirà vestit com els altres. Res el distingirà. Tots tindran els cabells blancs. Tots ells es tractaran de tu, i mig pensatius aniran mirant el rellotge.

Un d'ells dirà:

— Escolta Joffre: Torne'ns a contar altra volta, com vares portar la gran guerra.

XARAU

TELÓ ENLAIRE

Poca coseta, molt poca coseta hi ha hagut de nou en la passada setmana. Lo més principal és figureu-vos—un melodrama original de l'Arniches i que ha estrenat en Montero a «Novedades».

No sé si heu vist mai una pessa en un acte, molt terrorífica, que se'n diu: *Deuda de sang*. No? Vos felicito. Doncs la tal pessa terrorífica es robada d'una novela de Fernán Caballero, anomenada *Una en otra*.

Ja'n tenim una miqueta.

No sé si mai llegíreu una novela d'aquell senyor de *La mujer adúltera*, *El corazón en la mano*, *El frac azul*, etc., com se deia? sí! Pérez Escrich, i de la novela?... sí, també: *El cura de aldea*.

Ja ho tenim tot. Amb la *Deuda de sang* i el capellà de poble i una miqueta de broma pocalta, el senyor Arniches ha conjuminat un melodrama que, sinó honra, li donarà diners, sobre tot els diumenges a lat arde i els dissabtes a la nit.

I els altres dies també; mai he vist una cosa més sentimental que la gent de mals sentiments: desseguida ploren. Quan al teatre me trobo al costat d'una moça que obre laixeta a les primeres emocions, me dic per dintre:

— Al tanto, Rei, és una guineu disfregada.

I si és un home dic:

— Llàgrimes de cocodril, no és a mi a qui has de menjar-te.

Perfectament; quedem en que sig é un èxit; el públic aplaudí molt i la veritat és que'ls artistes procuraren lluir-se i ho conseguiren. La Montoro, — ai! la Montoro — perfectament tant de caracterització com de gest, com de tot; molt bé, igualment, la Xatart i tots els altres, especialment en Montero; això és fer de clero, t'hauria tirat mig llonguet als nassos... barra!

I ara anem a cà la Jordi.

No és gaire car i està bé. Oh! i palla nova sovint, lo que és per estrenes no estan pas. Ara, últimament, ens han donat *Robinette* traduïda per el distingit crític don Josep M.ª Jordá i el cèlebre decorador don Alexandre Soler i Mary, que ha obtingut un perfecte èxit. Per cert que un altre cèlebre crític, don Emili Tintoré, desde *Las Noticias* no pot contenir la seva enveja al veure el triomf de'n Jordá, y fent pagar al just pel pecador, se les heu amb l'angelical Jordi i amb el pulcre i prudent Bozzo i els hi diu que usen:

Arte, picardia i descoco, (més picardia que arte, més descoco que picardia).

Carai! Corren unes animetes...

Nosaltres vàrem anar-hi el dia del benefici de la Elena i aquesta, en benefici nostre, se sentí Helenne, aixís amb h i una ene de més a més. Amb aquestes dues lletres i una mica menos de roba de lo que acostuma, ens ballá unes dances gregues que'ns transportaren als paradisos de Mahoma; atura, no tant, que'ns transportaren a *La Buena Sombra*.

MATEU REI

Del dia

En Blai ha de disfregar-se.

L'han convidat al ball de màscares de la societat *El Tro gros*, i els amics que l'inviten li han advertit que, tant pels homes com per les dònnes, la disfrega és obligatoria.

De què's disfregarà?

De guerrero?... De comte?... D'astròleg?... De pescador?... De salvatge?...

No!... Ja ho té pensat. Es disfregarà d'una cosa... bastant més original i graciosa que cap d'aquestes.

I, rient ja de l'èxit que al *Tro gros* ha d'obtenir, de segur, la seva ocurrencia, en Blai se'n va a casa del llogador de trajos.

—Déu lo guard. Necessito una disfrega.

—De capritxo?

—No, senyor. D'una cosa tan mal vista, avui, i tan desacreditada, que no és possible que hi pensi ningú. Aquí estarà la gracia.

El llogador de trajos, que és un filòsof, hi cau desseguida.

—Ja sé que és. De regidor.

—Endevinat!...

Riuen tots dos una mica, i segueix el diàleg.

—Bé. ¿I com se l'imagina, vostè, aquest trajo?... ¿Què pensa posar-se per a vestir-se de regidor?

—Té una levita?

—Tantes com vulgui.

—I un berret de copa?

—Allí n'hi hà tres dotzenes.

—Doncs, ja ho tenim tot.

—Me sembla que s'equivoca. ¿Com ho coneixerà, la gent, amb això sol, que va de concejal?...

—Es veritat!...

—Vostè necessita un distintiu, una marca, un signe que *frapi* i reveli immediatament el seu caràcter, de manera que, alveure'l, tothom hagi de dir: «Es un regidor».

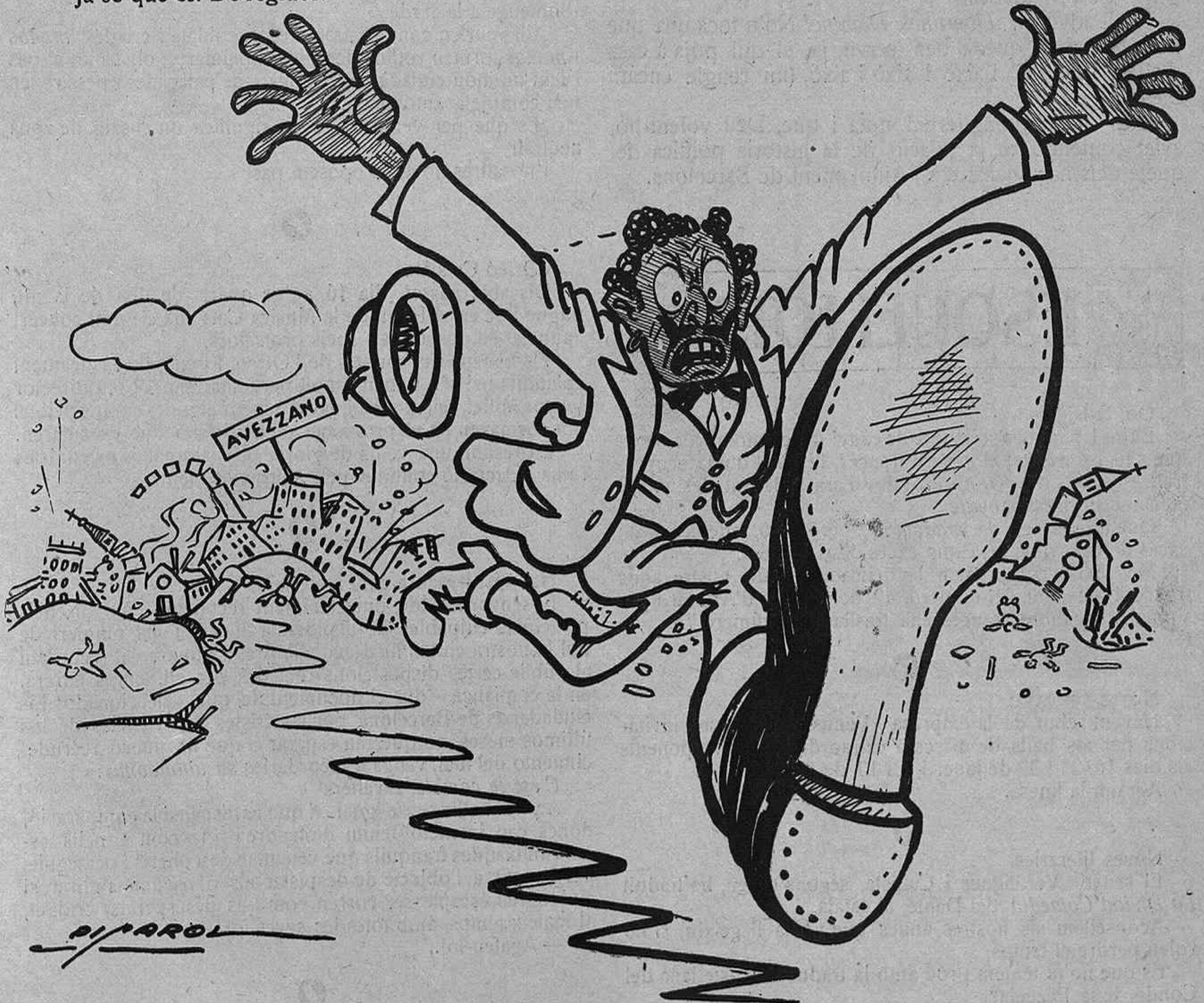
—Té raó!... Però ¿quin serà aquest signe, aquest detall indubitable?...

—Quin?... Ja'l tinc!...

I girant-se a l'aprenent, que allà al fons de la botiga està fent bacaines, li crida:

—Porta una careta d'aquelles tan gruixudes, la més gruixuda que hi hagi...

MITU

TERRATRÉMOLS

L'Italia neutral.—Per Baco!... Ecco il canone di quaranta due!... Questi sono figue de un'altro paniere!

El senyor Vidal i Valls

Parlavem amb un amic nostre, del senyor Vidal i Valls, quefe — ja! ja! ja! — de la minoria nacionalista a l'Ajuntament, i nosaltres exposàvem les nostres conviccions de que's tractava d'un polític entès, auster, pràctic i sobre tot d'un advocat intel·ligent. El nostre amic, que no és el *del Poble*, ens digué:

— I ara!

— Home, i la seva gestió com a diputat provincial?

— Com a diputat provincial? Mare de Déu de la Empenta! Si tornaven a votar-lo, des de'n Prat de la Riba an els mossos de la Escuadra, farien barricades perque no pugés l'escala. No'n varen quedar poc tips dels embolics que'ls hi feia a les comissions i de que empipés als empleats amb ximpleries i... d'això, d'això i d'això, (un rengle).

— Però els séus l'han fet quefe.

— Tantes coses fan, els séus.

— I ara al Ajuntament?

— Segueix el mateix camí. Mira: això i això i això... (un altre rengle).

— Però, l'advocat?

— L'advocat? *Liberanos Domine!* No'n toca una que no esguerri. Ja queda ben servit, ja, el qui puja a casa d'ell... Mira: això i això i això i això, (un rengle encara més llarg).

Res que'n prenguerem nota i que, Déu volent-ho, aviat començarem la relació de la historia política del quefe dels nacionalistes a l'Ajuntament de Barcelona.

Oh, là-là!

Entre les moltes sollicituts de canvi de cognoms alemanys que s'han presentat al govern francès, hi hà el d'una senyora francesa que's diu *Kronprinz* i des d'ara endavant desitja nomenarse *Princesse-royale*.

Que'm permeti la *madamme*, però això, ademés d'un excés de chauvinisme, és un excés de ridiculesa.

Més aviat comprenem la delicadesa d'un nostre amic francòfil que vivia al número 42 del carrer d'Aribau i per simpatia al calibre francès s'ha traslladat al número 75.

NOTES DE CASA:

Havem rebut de la empresa «Venus Sport» dues invitacions per als balls de màscara extraordinaris corresponents als dies 16, 23 i 30 de janer i, 6 i 13 de febrer.

Agraim la finesa.

Noves literaries.

El senyor Verdagner i Callista, segons diuen, ha traduït *La Divina Comedia*, del Dante, al català.

Aconsellem als nostres amics que no la llegeixin, si no volen perdre el temps.

Es que no'm teniem prou amb la traducció castellana del Conde de la Pezuela?

Vaja, home!

Demostrades palpablement moltes deficiències, molts abusos i moltes extralimitacions en el servei públic de la nova Empresa Federada de Pompes Fúnebres, l'Ajuntament ha acordat imposar-li una multa de 750 pessetes.

Això es riure's del públic, mentres els funeraris es riuen dels morts i dels que'l vetllen.

Què son 750 pessetes per una Empresa funeraria, especie de corb que's xucla la sang dels nostres difunts?

No veuen que se les cobraràn amb quatre enterros?

Amb aquest monopoli lo que s'ha fet és continuar l'eterna paradoxa: Ells són els que haurien de recollir els difunts, i el públic és el que *carrega amb el mort*.

Ha deixat de perteneixer a la Redacció de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, don Prudenci Bertrana.

Els *baturros*, tretze són tretze, fent honor a la seva clàssica toçuderia, segueixen fent oposició al projecte de zones neutrals.

Si poguessim, agafaríem an en Basilio Paraíso i a tots els séus compatricis i els portaríem a la Plaça de Catalunya un diumenge a la tarde.

Allí veurien com els aragonesos, soldats i criades, *maños* i *mañas* formen rotllos dessota les palmeres, obstruint el pas i fent un món ciutadà apart, donant-se patacades i pessics, en una completa autonomia...

¿Es que per ventura allò no significa un ensaig de zona neutral?

I nosaltres no'ns hi oposem pas!

«Orfeó Català».

Dissabte passat, dia 16, a dos quarts de deu de la nit, tingué lloc en el Palau de la Musica Catalana el gran concert anunciat en obsequi als socis protectors.

Els benemèrits coristes de l'Orfeó, foren entusiàsticament aplaudits pel séu treball i molt particularment el séu director senyor Millet, veient-se obligats a repetir algunes composicions que formaven en el programa escullidíssim que executaren.

En resum, una vetlla de gloria pels simpàtics orfeonistes i una delectació continua pels afortunats oients.

Han vist frescura com aquesta?

El senyor alcalde, universalment reconegut com un dels principals culpables de l'epidemia tífica que ha omplert de dol la nostra ciutat, ha donat a'la premsa una nota, recordant al públic certes disposicions dictades per ell, temps enrera, en la confiança— diu el document de que, «aleccionados los ciudadanos de Barcelona por las tristes experiencias de los últimos meses, no querrán esperar a que un nuevo recrudecimiento del mal, venga a recordarles *su abandono*».

C'est le comble, cavallers!

Aquest batlle sense igual—i que'ns dispensi la comparació, doncs cap intenció tenim d'ofendre'l—fa com aquells escura-butxaques tranquils que, veient-se descoberts i perseguits per la gent, a l'objecte de despistar als transeunts i mirar si així logren escapar-se, corren com uns desesperats, cridant, al mateix temps, amb totes les seves forces:

— Agafeu-lo!..

Explicant *El Noticiero Universal* les resolucions últimament preses per la Comissió municipal de Foment, diu:

PERSONATGES DE REUS. — Caricatures de Bon

D. Francesc Borrás de March conegut per *En Cisco dels Coloms*

D. Josep de Petinto, enginyer de les obres del pantano de Riudecañes

D. Claudi Oliveres, Director enginyer de l'Estació Etnològica

D. Tomás Bergadá, pintor

El senyor Ambrós, alcalde de R. O.

D. Francisco Figuerola el metge de més clientela

«Acordó que se plantasen 8.444 plátanos orientales en la calle del Arenal».

¡Quin rumbo de vegetació!..

Serà qüestió d'anar-hi a viure en aquest carrer, perquè, per llarg i ample que sigui, creguin que amb 8.444 arbres, i per afegidura «orientals», allò deurà tenir tot l'aspecte d'una veritable selva dels tròpics.

Qui sab!.. ¿Serà, pot-ser, que la repoblació forestal de Espanya, de la que tant se parla en la premsa i en els còrcols agrícols, va a començar-se justament pel carrer de l'Arenal?

¿Acabarà per tenir raó un amic nostre que assegura molt formalment que, avui, l'única missió de la premsa és desfigurar i enterbolir la veritat?

Acaba de morir a Madrid el reputat escriptor i crític de teatres Ricard Catarineu (*Caramanchel*).

I, al donar compte d'aquesta sensible pèrdua, mentre *El Diluvio* ens diu que:

«Hace tiempo se hallaba enfermo y retirado del trabajo», *La Vanguardia* ens fa saber que:

«Desde hace varios meses hallábase muy grave, sin que abandonara ni por un momento sus labores literarias y periodísticas».

Després d'això, vagi el lector a saber si el pobre Cara-

—No sé de què disreçar-me.
—De Catedral de Reims, dòna. Ja tens les bombes a la fatxada...

manchel—què en pau descansi—treballava o no treballava o què era lo que realment feia.

Un grup d'aquests apreciables industrials que d'un quant temps ençà venen fen-nos l'obsequi d'omplir les aceres de tauletes, tamborets i cadires, convertint els nostres carrers en un immens *merendero*, han visitat a l'alcalde, queixant-se amargament, dels impostos amb que's grava avui la referida ocupació, i menaçant, si aquests impostos no són prudentment rebaixats, amb retirar al interior dels seus establiments, cadires, tamborets i taules.

Per amor de Déu, que no ho facin!

¿Què seria dels pobres barcelonins si, tot de cop, se trobessin amb que poden cincular tranquilament per les aceres, lliures per fi dels mil i un obstacles que la dessidia de les autoritats hi ha permès acumular?.. Calculin, calculin quin disgust!..

No!.. Ja cal que l'Ajuntament, sense dilació ni excusa, rebaixi els odiosos arbitris, i si amb això no n'hi hà prou, els suprimeixi del tot.

Primer que'l públic són les tauletes; primer que la ciutat, les cadires i els tamborets.

Havem tingut ocasió de fullejar la nova revista *El Teatro*, que dirigeix el notable periodista i crític d'art *Amichatis*.

Li desitgem llargs anys de vida, perque s'ho mereix. La presentació és model de bon gust, el text interessant i ple de amenitat, un periòdic, en fi, que captiva al llegidor i que fa honor a la nostra terra.

Però...

Un però hi havem trobat en *El Teatro*. Al parlar dels projectes del saladíssim actor Montero, diu l'*Amichatis*: «està a punt de donar-nos *El año en la mano*, que serà millor que'l que publica en López».

I per això sí que no podem passar-hi.

El d'en Montero podrà estar molt bé, però *El año en la mano*, *pequeña enciclopedia de la vida práctica*, és el sumum de la perfecció. No sols està millor que lo que pugui fer en Montero a les taules, sinó millor que lo que pugui fer el *Gallito* a les Arenes.

Dijous vinent, dia 28, a dos quarts de nou de la vetlla, es celebrarà, a la *Maison Dorée*, un banquet d'homenatge als eminents Rusiñol, Casas i Clarasó, amb motiu de les seves «bodes de plata» artístiques.

Són molts els artistes, literats, *dilettanti* i admiradors que s'han adherit ja a tan simpàtica festa.

Els que vulguin inscriure's al esmentat banquet tenen temps de fer-ho fins dimecres pròxim, a la tarde. Els *tickets* es venen al preu de 10 pessetes en els següents llocs: *Maison Dorée*, *Círculo Artístico*, càn Parés i Llibreria López, Rambla del Mig, 20.

CALENDARI REBUTS:

De la Casa «Motors Vellino», taller electro-mecànic, del carrer del Bruch, 127.

De la Casa Segalà, Centre d'específics, de la Rambla de les Flors, 4.

A tots, mercès.

A tots els amables col·laboradors que voluntariament ens envien treballs artístics o literaris per a publicar, devem advertir-los que, acceptats o no aquests, en cap cas es retornen els originals.

Solucions als trenca-caps del número 1867

A la xarada primera, *Màquina*; a la segona, *Àpit*; a la targeta, *Palafrugell*, i a l'anagrama, *Creus-Sucre*.

TRENCA-CAPS

ANAGRAMES

I

—Que no ho *tot*, mossèn Segarra, que *tot* poc aquesta parra?

Joan Rocabert

II

La senyora donya *Tot* Paituví una torre a *Total* se va construí.

III

Quatre *tot*, desenfrenats, m'han devorat cent *total*.

R. Campins

CONVERSA

—Que vols venir, Aguilar?

—Manel, avui no pot sê.

La mare no's troba bé i m'haig de quedâ a vetllar.

—Deixa-la, per una nit, o dues hores, tot lo més.

—I quina obra fan?

—Noi. Ves.

La que tots dos havem dit.

K. Garro

Antoni López, editor — Rambla del Mig, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

LA FILOSOFÍA DEL HOMBRE QUE TRABAJA Y QUE JUEGA

Antología filosófica de EUGENIO D'ORS

POR R. RUCABADO y J. FARRAN

CON UNA INTRODUCCIÓN DE MANUEL G. MORENTE

Un tomo 8.º

Pesetas 3

PARA TRIUNFAR EN LA VIDA

LA LLAVE DEL ÉXITO

Por el profesor R. P. MORRIS

Un tomo 8.º: Ptas. 5

NOVEDAD

LA GARRA, drama en dos actos de M. Linares Rivas Ptas. 3

Lo que no puede decirse en Berlín, por J. de Bonefon > 2

Con lo que no contó el Kaiser, por A. Bermejo de la Rica > 2

NOVEDAD

Edicions populars d'en SANTIAGO RUSIÑOL

Anant pel món. (2.ª edició)	Ptes. 1
El místic. (2.ª edició)	> 1 (Agotada)
Oracions. Am música d'E. Morera. (2.ª edició)	> 1
Fulls de la vida	> 1 (Agotada)
Els Jocs Florals de Canprosa. (2.ª edició)	> 1
El bon policia	Ptes. 1
Monolegs.	> 1 (Agotada)
La bona gent	> 1 (Agotada)
Tartarin de Tarascó. D'A. Daudet. (Quart miler)	> 1
El pati blau.	> 1 (Agotada)
El poble gris	> 1 (Agotada)
La mare. (8.ª edició). (Quinze miler)	> 1
La «merienda» fraternal. (4. miler)	> 1
L'Alegria que passa.	> 1
L'heroic.	> 1
Llibertat!	> 1
La fira de Neuilly	> 1
Els savis de Vilatrista.	> 1
L'auca del senyor Esteve	> 1 (Agotada)
L'hereu Escampa	> 1

En Tartarin als Alps	Ptes. 1
La llei d'herencia.	> 1
Aucells de pas.	> 1
La intel·lectual.	> 1
El redemptor	> 1
Cors de dona	> 1
El Teatre per dins	> 1
Dol d'«alliviu»	> 1
El daltabaix	> 1
El titella prodig	> 1
La nit de l'amor	> 1
Del Born al Plata. (Impressions de viatge.)	> 1
Port - Tarascó, d'Alfons Daudet. Traducció.	> 1
El pintor de miracles	> 1
La Verge del Mar	> 1
El despatriat	> 1
El triomf de la carn	> 1
L'illa de la calma (Agotada)	> 1
L'Homenatge	> 1
La lepra.	> 1
L'Arma	> 1
L'envelat de baix	> 1

Dentro pocos dias aparecerá el tomo 120 de la

COLECCIÓN DIAMANTE

LOS AMIGOS, LOS AMANTES Y LA MUERTE

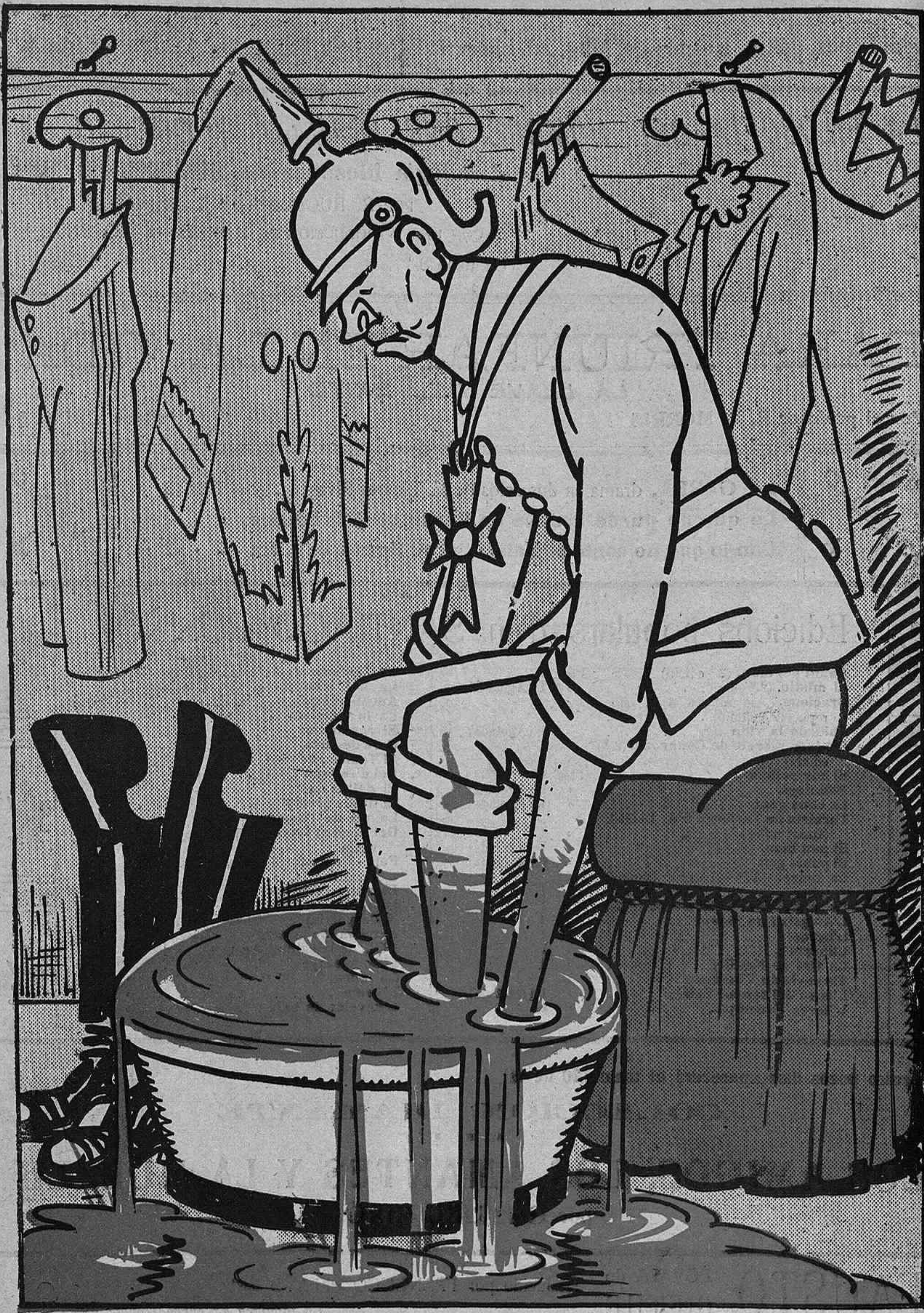
por GABRIEL MIRÓ

FAUSTO POEMA de GÖETHE

Traducido por FRANCISCO PELAYO BRIZ

Un tomo en 4.º encuadernado: Ptas. 7.50

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificar. Als corresponals se'ls otorguen rebaxes.

PREPARATIUS DE CARNESTOLTES

—Vet'aquí que aquest any no sé si disfregar-me de *bebé* o de nena de la Primera Comunió...